

ИНСЦЕНИРОВАННОЕ ГОСТЕПРИИМСТВО?

Авраам оказывает в своем шатре прием самому

Б-гу. Но, лишь завидев троих проходящих мимо путников, он просит Б-га подождать, чтобы пригласить их к себе и позаботиться об их нуждах. Позднее ему открывается, что гости на самом деле – ангелы, принявшие человеческий облик... Можно ли было Аврааму заставлять Б-га ждать ради этой «мицвы» (заповеди)?

Оригинальный взгляд на сюжет Торы.

Еврейское озарение

Знакомство с учением Ребе

ВАЙЕРА

Книга Берешит

לעילוי נשמת אמנו וזקנתנו
האשה החשובה מצויינת במדותיה
בעלת מסירות נפש

מת דבורה ע"ה גרינברג

בת הרה"ח ר' אהרון מענדל

נפטרה אור ליום ג' - כ"א מנחם אב תשפ"ג

В память о нашей маме и бабушке

Дворе Гринберг

Дочери раввина Аарона Мендела Хазана

*Она жертвовала собой ради еврейства
Покинула этот мир 21 менахем ава 5783*

For sponsorship opportunities, email jewishinsights@shluchim.org

Published and Copyright 2023 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5784 - 2023

Founded in 2008 in memory of Rabbi Gabi and Rivky Holtzberg OB" M
Shluchim of the Rebbe to Mumbai India

А. Прием гостей превосходит прием самого Б-га

Первоисточник 1 Берешит, 18:1-5

И явился ему Г-сподь на равнине Мамрэ; а он сидит у входа в шатер во время дневного зноя.

Раши

«во время дневного зноя»: Г-сподь извлек солнце, [словно меч] из ножен, чтобы Аврааму не пришлось утруждать себя приемом гостей, но, увидев его огорчение из-за того, что гости не идут, послал к нему ангелов в облике людей.

И поднял он глаза, и увидел: и вот, три человека стоят над ним; увидел, и побежал по направлению к ним от входа шатра, и поклонился до земли.

Раши

- первый [ангел был послан], чтобы известить Сару [о рождении сына], второй – чтобы уничтожить Содом, третий – чтобы исцелить Авраама. Один ангел не исполняет два поручения.

И сказал: «Господа мои! Если я нашел милость в ваших глазах, не проходите мимо раба вашего».

Раши

Авраам просил Г-спода подождать, пока он сбегает за путниками, чтобы пригласить их к себе в дом.

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאַלְנֵי מְמֵרָא וְהוּא יָשָׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם.

רש"י

כְּחֹם הַיּוֹם. הוֹצִיא הַקֶּבֶ"ה חֶמְדָּה מִנִּרְתִּיקָהּ, שֶׁלֹּא לְהִטְרִיחוֹ בְּאוֹרְחִים, וּלְפִי שְׂרָאָהּ מִצִּטְעָר שֶׁלֹּא הָיוּ אוֹרְחִים בָּאִים, הִבִּיא הַמַּלְאָכִים עָלָיו בְּדַמוֹת אֲנָשִׁים.

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא, וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו, וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה.

רש"י

וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים. אֶחָד לְבִשְׂרֵי אֶת שְׂרָה וְאֶחָד לְהַפְדּוֹת אֶת סֹדוֹם וְאֶחָד לְרַפְּאוֹת אֶת אַבְרָהָם, שְׂאִין מִלְאָךְ אֶחָד עוֹשֶׂה שְׁתֵּי שְׁלִיחִיּוֹת.

וַיֹּאמֶר: "אֲדֹנָי אִם נָא מִצְּאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ."

רש"י

...הִנֵּה אֹמֵר לְהַקְבִּ"ה לְהַמְתִּין לוֹ עַד שְׂרִוּץ וַיִּכְנִיס אֶת הָאוֹרְחִים.

Пусть будет взято немного воды, омойте ваши ноги и присядьте под дерево.

А я возьму краюху хлеба, и подкрепите ваше сердце, после пройдете, поскольку не зря вам довелось пройти рядом с вашим рабом». И сказали они: «Делай так, как говоришь».

קָח נָא מְעוֹט מַיִם וְרָחֲצוּ
רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ.

וְאֶקְחָה פֶת לֶחֶם וְסִעְדּוּ
לְבַבְכֶם אַחַר תַּעֲבְרוּ כִּי עַל כֵּן
עָבַרְתֶּם עַל עַבְדְּכֶם. וַיֹּאמְרוּ:
”כֵּן תַּעֲשֶׂה כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ.”

Ребе

В начале нынешней главы Торы говорится (согласно комментарию Раши на основе Мидраша), что Авраам был столь гостеприимным, что были опасения, что он проигнорирует состояние своего здоровья и переусердствует в приеме гостей. Чтобы избежать этого, Б-г «извлек солнце, [словно меч], из ножен, чтобы не утруждать его гостями, но, увидев его огорчение из-за того, что гости не идут, послал к нему ангелов в облике людей».

Т.е. Творец изменил Своему обыкновению и ангелы, часто посещавшие Авраама, пришли к нему, как это подчеркивает Раши, «в облике людей».

Пришествие ангелов само по себе не было чем-то новым. Ангелы должны были прийти в любом случае. Согласно комментарию Раши, требовалось три ангела: «первый

בתחילת הפרשה מסופר – על פי פירוש רש"י שמביא ממדרשי חז"ל – איך שאברהם אבינו היה מכניס אורחים גדול, והיה חשש שמבלי הבט על כך שהיה חולה, יטריח את עצמו בהכנסת אורחים יותר מכפי כוחותיו, ולכן "הוציא הקב"ה חמה מנרתקה, שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים"¹.

והיינו, שהקב"ה עשה שינוי הטבע, שהמלאכים יבואו לאברהם אבינו (שהיה רגיל במלאכים) "בדמות אנשים", וכדיוק לשון רש"י "ולפי כו' הביא המלאכים (בה"א הידיעה) עליו בדמות אנשים"².

ביאת המלאכים כשלעצמה אינה חידוש: בלאו הכי היו המלאכים צריכים לבוא, כפי שרש"י מפרש בפסוק השני, שהיה צורך בכל

(1) בבא מציעא פו, ב. פירוש"י עה"ת במקומו.
(2) שמונה מוכח (דדעת רש"י) שאין שייך הכנסת אורחים במלאכים

[ангел был послан], чтобы известить Сару [о рождении сына], второй – чтобы уничтожить Сдом, третий – чтобы исцелить Авраама. Один ангел не исполняет два поручения». Новым же здесь было то, что ангелы появились «в облике людей». Т.е. нужно было, чтоб Авраам посчитал, что они люди, и выполнил заповедь гостеприимства.

Талмуд выводит из этой истории принцип: «прием гостей превосходит прием Б-жественного присутствия», ведь мы видим, что Авраам просил Б-га подождать, чтобы принять гостей.

שלושת המלאכים: "אחד לבשר את שרה, ואחד להפוך את סדום, ואחד לרפאות את אברהם"; החידוש כאן היה בזה שהמלאכים באו "בדמות אנשים" – כדי שאברהם יהיה סבור שהם אנשים, ויקיים בהם מצות הכנסת אורחים.

ומזה למדים בגמרא³: "גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה", שהרי רואים שאברהם אבינו ביקש מהקב"ה להמתין, ורץ לקבל את האורחים

Б. Инсценированное гостеприимство?

Первоисточник 2 Берешит, 18:6-8

И поспешил Авраам в шатер к Саре, и сказал: «Поторопись! Три меры просеянной муки замеси и сделай лепешки». И к скоту побежал Авраам, и взял бычка, нежного и хорошего, и отдал отроку, и поторопил его приготовить. И взял масла и молока, и бычка, которого сделал, и поставил перед ними, а сам стоит подле них под деревом; и они ели.

וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֵהָלָה אֶל שָׂרָה, וַיֹּאמֶר: "מְהֵרָי שְׁלֵשׁ סָאִים קִמַּח סֵלֶת לּוֹשִׁי וְעָשִׂי עֲגוֹת". וַאֲלֵ הַבָּקָר רִץ אַבְרָהָם, וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר רֶדֶ וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל הַנֶּעֶר וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ. וַיִּקַּח חֲמֵאָה וְחֶלֶב וּבֶן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהִם, וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ.

Раши

«и они ели»: они сделали вид, будто едят. Отсюда мы учим, что человеку не следует отклоняться от обычаев, [принятых в той местности, куда он явился].

רש"י

וַיֹּאכְלוּ. נִרְאוּ כְּמִי שְׁאֵכְלוּ, מִכָּאֵן שֶׁלֹּא יִשְׁנֶה אָדָם מִן הַמְּנַהֵג.

Тосафот, Бава Мециа, 86b

В Седер Элияу раба учили не основываясь на мнении, что они сделали вид, будто едят и пьют, но что реально ели и пили из уважения к Аврааму.

תוספות, מסכת בבא מציעא דף פ"ו עמוד ב'

וּבִסְדֵּר אֵלֵיהוּ רִבָּה קְהֵלֵי לֹא כְּאוֹתוֹ שְׂאוֹמֵר נִרְאִין כְּאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין אֲלֵא אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִמֶּשׁ מִפְּנֵי כְבוֹדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם.

Ребе

Выполнил ли Авраам заповедь?

При изучении этой истории, получается, что Авраам не выполнил заповедь гостеприимства, ведь его «гостями» были не люди, а ангелы. Ангелам не нужна еда, и они на самом деле не ели, все лишь выглядело так, будто они едят.

Даже предположив, что ангелы реально ели (было ли это лишь из уважения к Аврааму или из-за правила, что так следует поступать «по обычаям местных жителей») – это вовсе не означает, что им нужна была еда и питье. Все это делает заповедь о гостеприимстве неисполненной.

Авраам оставил Б-га зря?

Это поднимает серьезный вопрос: как может быть, что Б-г совершил такое сверхъестественное явление ради чего-то нереального?

На основании вышеизложенного получается, что Аврааму действительно нельзя было заставлять ждать Б-га, потому что он фактически не выполнил заповедь гостеприимства. Как же мог Авраам ошибиться в отношении приема Б-га?

כפי שלומדים את הסיפור בפשטות, נמצא, שבאמת לא קיים בזה אברהם אבינו את מצוות הכנסת אורחים, שהרי באמת לא היו הם אנשים, אלא מלאכים – שאינם צריכים לאכילה, ואכן לא אכלו, ורק ש"נראה כמו שאכלו".⁴

ואפילו לפי הדעה⁵ ש"אוכלין ושותין ממש", הרי זה רק "מפני כבודו של אברהם",⁶ או מפני ש"אזלת לקרתא הלך בנימוסי" [הלכת אל עיר – התנהג בנימוסיה]⁷ אבל לא שהיו צריכים לאכילה ושתיה; ובמילא לא היה זה הכנסת אורחים.

על פי זה מתעוררת תמיהה עצומה: איך ייתכן שמלמעלה יעשו ענין של היפך הטבע בשביל דבר שאינו אמיתי?

על פי הנ"ל נמצא, שבאמת אסור היה לאברהם אבינו לעזוב את "הקבלת פני השכינה", שהרי (באמת) לא קיים את מצוות הכנסת אורחים, ואיך ייתכן שאברהם אבינו נכשל בעזיבת "הקבלת פני השכינה"?

והוא עומד הנ"ל.
(6) תוס' שם.
7. שמור"ר פמ"ז, ה.

(4) רש"י פרשתנו יח, ח (מב"מ פו, ב).
(5) תוד"ה נראין (ב"מ שם) מסדר אלי" רבו. וכ"ה גם בזה"א קמד, א (ראה ד"ה והוא עומד תרס"ג בתחלתו (סד"מ תרס"ג ח"א ע"ג ח"ב ע' כד)). –
בדוהר שם קב, א מובאות שתי הדיעות. הביאור ע"פ דא"ח, ראה ד"ה

Праведники не совершают ошибок

Это действительно было сделано неумышленно, но стих об этом говорит: «Не приключится праведнику ничего несправедного». И это, безусловно, верно относительно таких святых людей, как патриархи, о которых мудрецы говорят: «патриархи — колесница Б-га». Как же тогда с Авраамом могло такое произойти?

Если бы нам сказали, что Авраам взял благотворительные средства и отдал нечестивым бедным, мы бы сразу спросили, как можно такое говорить об Аврааме, даже по ошибке? Тем более это верно в нашем случае, который «хуже», чем благотворительность в пользу нечестивцев. В конце концов, бедняки бедны, а в нашем случае никакого реального гостеприимства оказано не было!

Как может быть, что, предписывая, что прием гостей важнее, чем прием Б-га, Тора основывается на ложной предпосылке, на действии, которое фактически противоречит Закону?

הן אמת שהיה זה בשוגג, אבל אפילו בשוגג – “לא יאונה לצדיק כל און”⁸, ובפרט מדריגת האבות, שעליהם נאמר⁹ ש”האבות הן הן המרכבה”, ו”מרכבה” היא למעלה מ”צדיק” סתם – ואם כן איך יכול להיות (אפילו) ענין של שוגג אצל אברהם אבינו?

אילו היו אומרים על אברהם אבינו שלקח מעות של צדקה ונתנם לעניים שאינם מהוגנים, הרי מיד הייתה נשאלת הקושיה: איך שייך לומר דבר כזה על אברהם אבינו, אפילו בשוגג¹⁰. ומכל שכן בנדון דידן, שגרוע יותר מנתינת צדקה לעניים שאינם מהוגנים, שעל כל פנים עניים הם¹¹, אלא ש”אינן מהוגנים”, ואילו כאן לא הייתה הכנסת אורחים לגמרי?

איך יתכן שתורת אמת קבעה באופן כזה שילמדו דין אמת – “גדולה הכנסת אורחים כו” – מענין שאינו אמיתי, מפעולה שהייתה (באמת) היפך הדין?

בברכי לשו"ע יו"ד סרנ"א סי"א).
(11) שלכן מדייק בש"ס (ב"ק טז, ב. ב"ב ט, ב) "בני אדם שאינן מהוגנים (שאו דוקא) לא יקבלו עליהן שכר" – דהיינו רמאי דכתובות (סז, סע"ב ושם).

8) משלי יב, כא. ובתניא אגה"ק ס"ס כח: "השגגות שהן מהתגברות נפה"ב שמונחה".
9) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.
10) וכמאמר רבי "אוי לי שנתתי כו" (ב"ב ה, א. ועי' ב' פי' הריטב"א –

Мы должны заключить, что хотя ангелы только казались людьми, в гостеприимстве Авраама не было изъяна. Это не значит, что ему лишь казалось, что он выполняет мицву, в действительности так оно и было.

ועל כן צריך לומר, שאף על פי שהיו רק "בדמות אנשים", לא היה חסר דבר ב"הכנסת אורחים" של אברהם אבינו. אין הכוונה שרק היה נדמה לו שהוא מקיים את מצוות הכנסת אורחים – זו הייתה האמת.

В. Физические заповеди и духовные заповеди

Ребе

Патриархи соблюдали заповеди духовно

Это объяснение станет понятным в свете хасидской интерпретации разницы между заповедями, которые наши праотцы исполняли до дарования Торы, и заповедями, которые мы исполняем сегодня, после дарования Торы.

Патриархи соблюдали заповеди духовно. Алтер Ребе показывает это в Тора ор. Ряд заповедей в эпоху патриархов попросту невозможно было исполнить физически. Например, заповедь о тфилине. Во вложенных внутрь его коробочек свитках излагается история Исхода из Египта, а в эпоху патриархов Исход еще не состоялся.

«Деяния праотцов — знак детям»

«Деяния праотцов» было знаком и приданием сил в служении «детей» после дарования Торы. Причина, почему исполнение мицвот после дарования Торы очищает и освящает физическое – это «деяния праотцов».

הביאור בזה יובן בהקדם המבואר בחסידות, החילוק בין המצוות שקיימו האבות קודם מתן תורה, למצוות שאנו מקיימים לאחר מתן תורה:

קיום המצוות של האבות היה ברוחניות. וכמובא בתורה אור¹² ראייה לדבר, מכמה וכמה מצוות שבימי האבות לא היו יכולים כלל לקיימן בגשמיות. ולדוגמה: מצוות תפילין, שבפרשיות התפילין כתוב על אודות יציאת מצרים, ובימי האבות לא היה עדיין את כל הענין של יציאת מצרים.

וה"מעשה אבות" היה סימן ונתינת כוח לעבודת ה"בנים" לאחר מתן תורה: זה עצמו שקיום המצוות, אחרי מתן תורה, פועל זיכוך וממשיך קדושה בדברים הגשמיים בפנימיות, הנה הכוח על זה הוא מ"מעשה אבות".

ג. Авраам сделал возможным наше гостеприимство

>> The Rebbe

Empowerment For Physical Observance

Исходя из вышесказанного, хотя гостями Авраама на самом деле были ангелы, в исполнении им заповеди гостеприимства не было изъяна.

Гостеприимство Авраама должно было проявляться физически, чтобы сделать возможным соблюдение этой заповеди после дарования Торы. Это верно только относительно действий Авраама. Однако вопрос о том, что именно произошло с едой после того, как Авраам выполнил свою часть действий как физически, так и духовно (использовали ли ее гости на самом деле или нет), неважен.

Хотя гостями были ангелы, они явились Аврааму в облике людей, раскрыв его подлинную доброту и гостеприимство. В совершаемых Авраамом физических действиях, придающих силу его потомкам, не было никакого изъяна. С его стороны они совершались физически полноценно.

על פי כל הנ"ל יובן, שאף על פי שהאורחים שבאו לאברהם היו באמת מלאכים, מכל מקום, לא נחסר דבר בהכנסת האורחים של אברהם אבינו:

הכנסת האורחים של אברהם אבינו הייתה אמנם צריכה להיות בגשמיות, כדי שתהיה נתינת כוח למצות הכנסת אורחים שלאחר מתן תורה¹³, אבל אף על פי כן, בענין זה היה נוגע רק שעבודת אברהם תהיה בגשמיות (כנ"ל), אבל מה נעשה עם המאכלים לאחר שאברהם עושה את החלק שלו הן בגשמיות והן ברוחניות, אם נעשה בהם שימוש על ידי האורחים או לא – אין זה עיקר הענין.

ולכן, אף שבאמת היו מלאכים, הרי כיון שלאברהם אבינו נראו "בדמות אנשים", ובמילא גילה הדבר אצלו את מידת החסד והכנסת אורחים האמיתית שלו, והוא גם עשה את הפעולות "ויקח בן בקר גוי"¹⁴, בגשמיות – הנה בהכנסת אורחים שלו, שהייתה צריכה לפעול נתינת כוח לבנים, לא היה חסר מאומה, כיון שמצדו הייתה לזה אחיזה בגשמיות.

(14) פרשתנו יח, ז.

(13) ראה רמב"ם הל' אבל פי"ד ה"ב. לק"ש ח"ג ע' 765. ת"מ חל"ד ע' 313 ואילך.

[Гостеприимство Авраама также показало всему миру, как полноценно задействовать доброту, потому что ангелы выглядели как люди, и весь мир видел их такими и они будто ели].

[גם הענין שאברהם אבינו על ידי הכנסת האורחים שלו הראה את הדרך לכל העולם כיצד צריך לנהוג בדרכי החסד – היה בשלימות, שהרי המלאכים היו בדמות אנשים, כך, שהעולם ראה אותם בתור אנשים, וגם ראו ש"ויאכלו"].

Авраам заставил Б-га ждать, чтобы передать силы своим потомкам

Как результат, просьба Авраама подождать, пока он примет гостей, не стала неумышленной ошибкой, но была абсолютно оправданной, поскольку гостеприимство с его стороны было полноценным. Поэтому, по закону, он был обязан отложить прием Б-га, потому что «принимать гостей важнее, чем принимать Б-жественное присутствие».

על פי זה נמצא, שהנהגת אברהם אבינו שביקש מהקב"ה להמתין לו, ובעצמו התעסק עם האורחים, הייתה (לא עבירה בשוגג חס ושלום, אלא) על פי דין, מכיון שהכנסת אורחים שלו הייתה בשלימות (כנ"ל), הוצרך על פי דין, לוותר בגללה על "הקבלת פני השכינה", כי "גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה".
משיחת שבת פרשת וירא, י"ח מרחשוון תשכ"ה
תורת מנחם כרך מ"א, עמ' 249